

جامعه و سیاست
مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی سیاسی

مایکل راش

ترجمه
منوچهر صبوری

تهران

۱۳۸۷

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

Rush, Michael

راش، مایکل

جامعه و سیاست: مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی سیاسی / مایکل راش؛ ترجمه منوچهر صبوری. — تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی، ۱۳۷۷.

شماره: ۲۸۵، ص: جدول. — («سمت»: ۲۷۳؛ علوم اجتماعی: ۱۶)

ISBN 964-459-273-5

بها: ۲۷۵۰۰ ریال.

عنوان به زبان اصلی: *Politics and Society: An Introduction to Political Sociology.*

کتابنامه. ص. ۲۷۳ - ۲۸۵.

چاپ اول: تابستان ۱۳۷۷، چاپ ششم: پاییز ۱۳۸۷.

۱. جامعه‌شناسی سیاسی. الف. صبوری، منوچهر، مترجم. ب. سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی. ج. عنوان. د. عنوان: جامعه‌شناسی سیاسی.

ج ۲ / ر ۲ / JA ۷۶

۳۰۶/۱

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)
مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

Politics and Society: An Introduction to Political Sociology; Michael Rush; Hertfordshire: Harvester Wheatsheaf, 1992.

جامعه و سیاست: مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی سیاسی

ترجمه منوچهر صبوری

چاپ اول: تابستان ۱۳۷۷

چاپ ششم: پاییز ۱۳۸۷

تعداد: ۳۵۰۰

حروفچینی و لیتوگرافی: سمت

چاپ: مهر (قم)

قیمت: ۲۷۵۰۰ ریال. در این نوبت چاپ قیمت مذکور ثابت است و فروشنده‌گان و عوامل توزیع مجاز به تغییر آن نیستند.

نشانی ساختمان مرکزی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، غرب پل یادگار امام (ره)، رویه روی پمپ گاز، کدپستی ۱۴۶۳۶، تلفن ۲-۴۴۲۴۶۲۵۰.

www.samt.ac.ir

info@samt.ac.ir

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه و جز اینها برای «سمت» محفوظ است (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

سخن «سمت»

یکی از اهداف مهم انقلاب فرهنگی، ایجاد دگرگونی اساسی در دروس علوم انسانی دانشگاهها بوده است و این امر، مستلزم بازنگری منابع درسی موجود و تدوین منابع مبنایی و علمی معتبر و مستند با در نظر گرفتن دیدگاه اسلامی در مبنای و مسائل این علوم است.

ستاد انقلاب فرهنگی در این زمینه گامهایی برداشته بود، اما اهمیت موضوع اقتضا می کرد که سازمانی مخصوص این کار تأسیس شود و شورای عالی انقلاب فرهنگی در تاریخ ۶۳/۱۲/۷ تأسیس «سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها» را که به اختصار «سمت» نامیده می شود، تصویب کرد.

بنابراین، هدف سازمان این است که با استمداد از عنایت خداوند و همت و همکاری دانشمندان و استادان متعهد و دلسوز، به مطالعات و تحقیقات لازم بپردازد و در هر کدام از رشته های علوم انسانی به تألیف و ترجمه منابع درسی اصلی، فرعی و جنبی اقدام کند.

دشواری چنین کاری بر دانشمندان و صاحب نظران پوشیده نیست و به همین جهت مرحله کمال مطلوب آن، باید بتدریج و پس از انتقادات و یادآوریهای پیاپی ارباب نظر به دست آید و انتظار دارد که این بزرگواران از این همکاری دریغ نوزند.

کتاب حاضر برای دانشجویان رشته جامعه شناسی در مقطع کارشناسی به عنوان منبع اصلی درس «جامعه شناسی سیاسی» به ارزش ۲ واحد تدوین شده است. امید است علاوه بر جامعه دانشگاهی سایر علاقه مندان نیز از آن بهره مند شوند.

از استادان و صاحب نظران ارجمند تقاضا می شود با همکاری، راهنمایی و پیشنهادهای اصلاحی خود، این سازمان را در جهت اصلاح کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران یاری دهند.

فهرست مطالب

۸۸	دموکراسی	۱	سخن مترجم
۹۳	توزیع قدرت: نگاهی دوباره		بخش اول: مقدمه
			فصل اول: جامعه‌شناسی سیاسی چیست؟ ۳
	بخش سوم: رفتار سیاسی و جامعه	۳	جامعه‌شناسی و علم سیاست
۹۹	مقدمه	۸	پیدایش و گسترش جامعه‌شناسی سیاسی
۱۰۲	فصل پنجم: اجتماعی شدن سیاسی	۱۴	حوزه مطالعه جامعه‌شناسی سیاسی
۱۰۲	مقدمه		
۱۰۷	نظریه اجتماعی شدن سیاسی		بخش دوم: دولت، قدرت و اقتدار
۱۲۱	نقد نظریه اجتماعی شدن سیاسی	۱۷	مقدمه
۱۲۳	فصل ششم: مشارکت سیاسی	۲۰	فصل دوم: دولت و جامعه
۱۲۳	مقدمه	۲۰	مقدمه
۱۲۴	شکلهای مشارکت سیاسی	۲۳	خاستگاه دولت
۱۳۰	دامنه مشارکت سیاسی	۳۱	پیدایش دولت مدرن
۱۳۵	تبیین مشارکت سیاسی	۴۲	مفهوم مارکسیستی دولت
۱۴۳	نتیجه‌گیری	۴۵	نتیجه‌گیری
۱۴۴	فصل هفتم: گزینش سیاسی	۴۶	فصل سوم: قدرت، اقتدار و مشروعیت
۱۴۴	مقدمه	۴۶	تعریف و تحلیل قدرت
۱۴۶	مدل گزینش سیاسی	۵۶	اقتدار و مشروعیت
۱۶۶	مشکلات نظریه گزینش سیاسی	۶۱	مشروعیت و اطاعت
		۶۴	فصل چهارم: توزیع قدرت
	بخش چهارم: ارتباطات سیاسی،	۶۴	مقدمه
	افکار عمومی و ایدئولوژی	۶۵	نظریه نخبگان
۱۶۹	مقدمه	۷۵	کثرت‌گرایی
۱۷۱	فصل هشتم: ارتباطات سیاسی	۷۹	تونالیترایسم

۲۲۲	فصل یازدهم: انقلاب	۱۷۱	مقدمه
۲۲۲	مقدمه	۱۷۲	نظریه‌های ارتباطات
۲۲۴	دیدگاه مارکسیستی انقلاب	۱۷۹	ویژگیهای ارتباطات سیاسی
۲۲۹	دیدگاه غیر مارکسیستی انقلاب	۱۸۱	عوامل مؤثر در ارتباطات سیاسی
۲۳۵	علل انقلاب	۱۸۳	نتیجه‌گیری
۲۴۲	انقلاب و دگرگونی اجتماعی	۱۸۶	فصل نهم: افکار عمومی و جامعه
۲۴۴	فصل دوازدهم: نظریه توسعه و نوسازی	۱۸۶	تعریف افکار عمومی
۲۴۴	مقدمه	۱۸۹	ویژگیهای افکار عمومی
۲۴۵	مکتب توسعه سیاسی	۱۹۴	شکل‌گیری افکار عمومی
۲۴۷	مکتب ملت‌سازی	۲۰۱	ارتباطات سیاسی و افکار عمومی
۲۴۸	مکتب نوسازی	۲۰۲	فصل دهم: ایدئولوژی و جامعه
۲۵۳	نظریه توسعه نیافتگی و وابستگی	۲۰۲	ایدئولوژی چیست؟
۲۵۷	نوسازی و توسعه به مثابه صنعتی شدن	۲۰۳	ویژگیها و کارکردهای ایدئولوژی
۲۶۳	جامعه در حال دگرگونی: نگاهی دوباره	۲۰۵	دیدگاه مارکسیستی ایدئولوژی
			ایدئولوژی، فرهنگ سیاسی و تز
	بخش ششم: نتیجه‌گیری	۲۰۸	پایان ایدئولوژی
۲۶۷	فصل سیزدهم: آینده جامعه‌شناسی سیاسی	۲۱۲	ایدئولوژی، ارزشها و نگرشها
۲۶۷	مقدمه	۲۱۷	ایدئولوژی و جامعه
۲۶۷	دستاوردهای جامعه‌شناسی سیاسی		
۲۶۹	آنچه هنوز باید انجام شود		بخش پنجم: جامعه در حال دگرگونی:
۲۷۳	کتابشناسی		انقلاب، توسعه و نوسازی
		۲۱۹	مقدمه

سخن مترجم

دامنهٔ جامعه‌شناسی سیاسی در چند دههٔ گذشته بسیار گسترش یافته و پژوهشها و انتشارات بیشتری در حوزه‌های مطالعهٔ آن به وجود آمده است. با این حال، همهٔ مسائل و موضوعاتی را که در جامعه‌شناسی سیاسی مطالعه می‌شود، معمولاً نمی‌توان در یک کتاب یافت و بیشتر کتابهای جامعه‌شناسی سیاسی ممکن است دربارهٔ برخی مسائل بیشتر بحث کنند و دربارهٔ موضوعات دیگری کمتر بحث کرده یا آنها را حذف کنند. این مسأله، بویژه در جامعه‌شناسی سیاسی که خود را به رشته‌های سنتی محدود نمی‌کند و از بسیاری حوزه‌های دیگر سود می‌جوید، تقریباً اجتناب‌ناپذیر است. بنابراین، کتابی که دامنهٔ گسترده‌تری داشته باشد و حوزه‌های هرچه بیشتری از مسائل و موضوعات جامعه‌شناسی سیاسی را بررسی کرده و مهمتر اینکه اندیشه‌ها و تحولات جدیدی را در این رشته دربرگرفته باشد، بسیار ارزشمند خواهد بود.

کتاب جامعه و سیاست مایکل راش که ترجمهٔ فارسی آن در دست شماست، برآستی چنین کتابی است. در این کتاب که بر پایه سالها تجربهٔ تدریس دانشگاهی مؤلف در جامعه‌شناسی سیاسی فراهم آمده است و هدف آن آشنا کردن دانشجویان با دامنهٔ گستردهٔ مفاهیم و موضوعات و اندیشه‌هایی است که اکنون برای جامعه‌شناسی سیاسی اساسی دانسته می‌شود، نویسنده علاوه بر استفاده از پژوهشهای فراوان موجود در زمینهٔ جامعه‌شناسی سیاسی، از نظریات دانشجویان نیز که در بحثهای آموزشی و سمینارها ابراز شده، سود جسته است. دانشجویان در این کتاب علاوه بر موضوعات سنتی جامعه‌شناسی سیاسی مانند دولت، قدرت، اقتدار و مشروعیت، دموکراسی، انقلاب، توسعه و نوسازی و اندیشه‌ها و نظریه‌های کلاسیک و جدید جامعه‌شناسی سیاسی که معمولاً در کتابهای جامعه‌شناسی سیاسی مورد بحث قرار می‌گیرند، با حوزه‌های جدیدتر جامعه‌شناسی سیاسی، مانند مطالعه رفتارهای سیاسی، اجتماعی شدن سیاسی، مشارکت و گزینش سیاسی، شکل‌گیری افکار عمومی، نقش ایدئولوژی، دگرگونی سیاسی،

ارتباطات و فرهنگ سیاسی که کمتر با هم در یک کتاب جامعه‌شناسی سیاسی یافت می‌شوند، آشنا خواهند شد.

اگرچه کتاب برای آموزش در دانشگاهها و رفع نیاز پژوهشگران و دانشجویان رشته‌های علوم اجتماعی، بویژه جامعه‌شناسی، ارتباطات، روزنامه‌نگاری، علوم سیاسی، اقتصادی، روانشناسی اجتماعی، مردم‌شناسی و روابط بین‌الملل در نظر گرفته شده است، با توجه به مطالب متنوع و گسترده آن، می‌تواند مورد استفاده پژوهشگران، دانشجویان و دانش‌آموختگان دیگر رشته‌ها و علاقه‌مندان به مسائل سیاست و جامعه نیز قرار گیرد. در پایان، باید از دست‌اندرکاران و کارکنان سازمان «سمت» که با همت و تلاش خود موجبات چاپ و انتشار این کتاب را فراهم آوردند، سپاسگزاری کنم و توفیق افزون‌ترشان را در ادامه خدمات علمی و فرهنگی آرزو کنم.

منوچهر صبوری

فروردین ۱۳۷۷